

Dokument 18 S

(2010–2011)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag for 2010

Til Stortinget

1. Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Utvalgene for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter den kan enkeltpersoner søke om et skjønsmessig vederlag av staten for forhold der personen er kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er beskrevet i St.prp. nr. 65 (2006–2007) Rettferdsveder-

lag frå statskassa (Om Stortinget si rettferdsvederlagsordning, arbeidet i rettferdsvederlagsutvala m.m.). Stortinget har vedtatt særordninger av rettferdsvederlagsordningen for flere grupper. Disse er beskrevet i St.meld. nr. 44 (2003–2004) Erstatningsordning for krigsbarn og erstatningsordninger for romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvenner, Innst. S. nr. 152 (2004–2005), og St.meld. nr. 24 (2004–2005) Erstatningsordningar for barn i barneheimar og spesialsikular for barn med åtferdsvanskar, Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

2. Orientering om arbeidet

2.1 Utvalgenes sammensetning

Det har i 2010 vært tre utvalg i arbeid. Oppnevningssperioden for utvalg I utløp 1. april 2010, og leder av utvalget, høyesterettsdommer Trond Dolva fratradte vervet. Tidligere nestleder, lagmann Hans Petter Lundgaard, ble fra samme dato oppnevnt til ny leder av utvalg I mens lagdommer Anne Marie Stoltz ble ny nestleder.

Utvalgenes sammensetning var i 2010:

Utvalg 1

fra 01.01.10 til 31.03.10

høyesterettsdommer Trond Dolva, leder
lagmann Hans Petter Lundgaard, nestleder
stortingsrepresentant Tore Nordtun (A)
stortingsrepresentant Sonja Irene Sjøli (H)

fra 01.04.10

lagmann Hans Petter Lundgaard, leder
ekstraordinær lagdommer Anne Marie Stoltz, nestleder
stortingsrepresentant Tore Nordtun (A)
stortingsrepresentant Bente Thorsen (FrP)

Utvalg I har funksjonstid fra 1. april 2010 til 31. desember 2013.

Utvalg II

lagdommer Inge Hobæk, leder
lagdommer Hjalmar Austbø, nestleder
stortingsrepresentant Kari Kjønås Kjos (FrP)
stortingsrepresentant Britt Hildeng (A)

Utvalg II har funksjonstid fra 1. januar 2007 til 31. desember 2011.

Utvalg III

ekstraordinær lagdommer Øyvind Hoel, leder
tingrettsdommer Ingeborg Webster, nestleder
stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal (KrF)
stortingsrepresentant May Hansen (SV)

Utvalg III har funksjonstid fra 1. mars 2008 til 28. februar 2011.

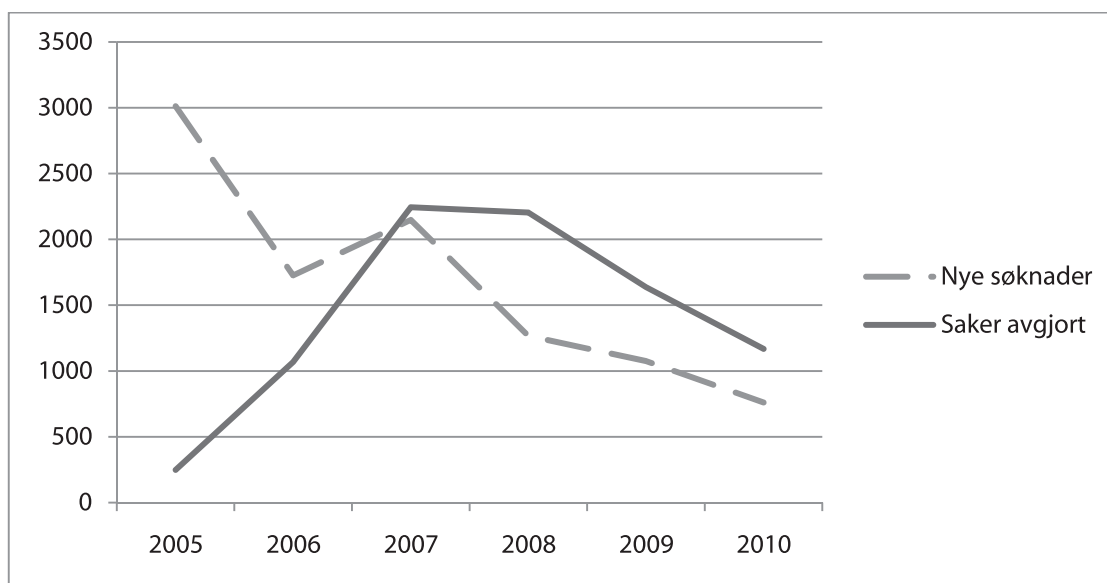
2.2 Virksomheten

Utvalgene har til sammen holdt 27 møter i 2010 og avgjort 1 168 saker. Det har også dette året vært nedgang i antallet nye saker som faller inn under sær-

ordningene, mens antallet søknader etter alminnelig rettferdsvederlagsordninger er uforandret fra året før.

Totalt ble det i 2010 mottatt 760 søknader om rettferdsvederlag, hvilket er en nedgang på 29 pst. fra 2009.

Figur 2.1 Oversikt – søknader mottatt og avgjort i perioden 2005–2010

2.3 Enkelsaker fremlagt for Stortinget

Stortinget har i 2010 behandlet to enkelsaker som i 2009 ble fremlagt på vegne av utvalg I. Stortinget innvilget vederlag i tråd med utvalgets tilrådninger ved vedtakelsen av Innst. 138 S (2009–2010).

2.4 Samarbeidet mellom utvalgene og forberedende instanser

Det er et godt samarbeid mellom utvalgene og forberedende instanser. I etterkant av utvalgenes møter holdes det regelmessig oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning og i noen utstrekning enkelte faginstanser er til stede. Disse møtene mellom alle involverte parter bidrar til

en god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

3. Resultater

3.1 Nye søknader

Det er i 2010 mottatt 760 søknader om rettferdsvederlag. Dette er en nedgang på 29 pst. sam-

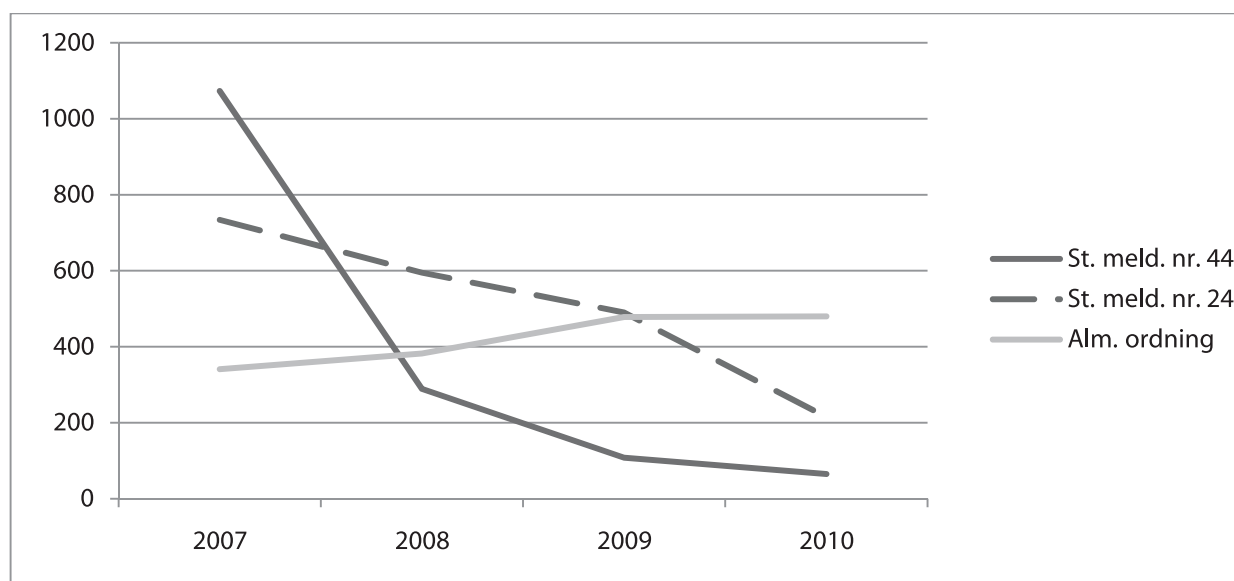
menlignet med året før. Det er søknader etter de ulike særordningene som er redusert i antall. Nye saker etter alminnelig ordning er på samme nivå som i 2009.

Tabellen nedenfor viser hvordan søknadene fordeles seg på de ulike ordningene.

Tabell 3.1. Søknader mottatt, fordelt på rettferdsvederlagsordningene

Søknader	2010		2009		09-10
	Innkomet	i %	Innkomet	i %	% endring
Romani/tatere	36	5	78	7	-54
Samer/kvener	29	4	30	3	-3
St.meld. nr. 24	215	28	490	46	-56
Alm. ordning	480	63	478	44	0
Totalt	760	100	1076	100	-29

Figur 3.2 Oversikt – søknader mottatt, fordelt på rettferdsvederlagsordningene, perioden 2007–2010¹

¹ St.meld. nr. 44 omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener

3.2 Behandlede saker

Det er i 2010 avgjort 1 168 saker i utvalgene. Dette er en nedgang fra året før på 30 pst. Sakene inneholder i større grad enn tidligere flere søknadsgrunnlag, og er av den grunn mer ressurskrevende å behandle. Dette gjelder særlig saker etter alminnelig rettferdsvederlagsordning, der det i 2010 er behand-

let 438 enkeltsaker. Det er totalt behandlet 1 349 ulike grunnlag etter alminnelig ordning. Tabellen nedenfor viser hvordan sakene fordeler seg på de ulike ordningene. Tabell 3.3 viser hvilke grunnlag som er behandlet etter alminnelig rettferdsvederlagsordning og utfallet av disse.

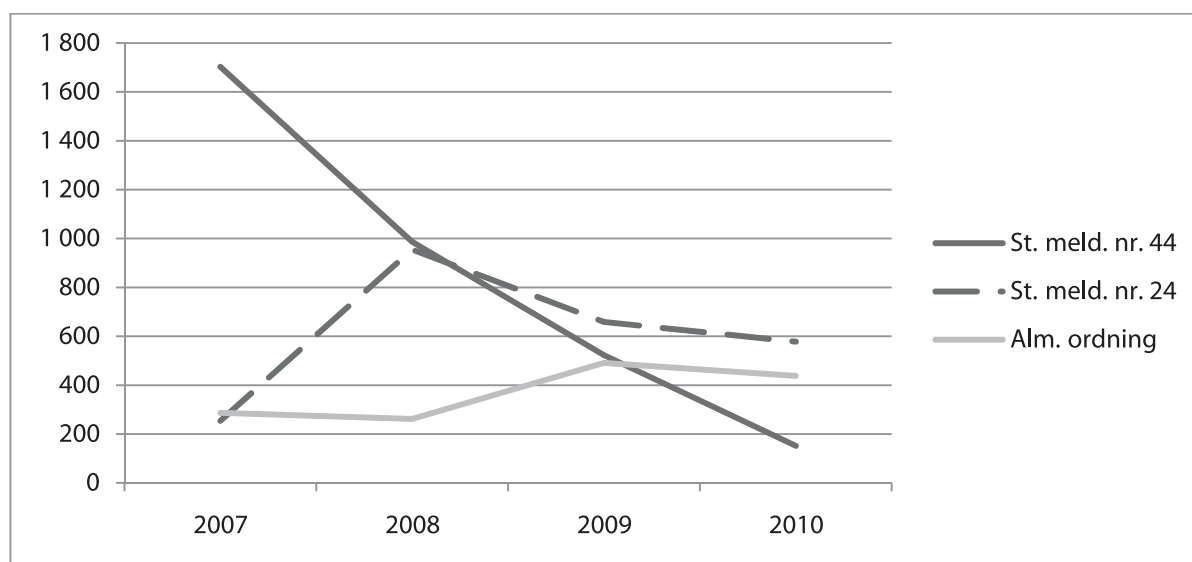
Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2010		2009		09-10
	Behandlet	i %	Behandlet	i %	% endring
Krigsbarn	34	3	147	8	-77
Romani/tatere	78	6	266	15	-71
Samer/kvener	40	3	110	6	-64
St. meld. nr. 24	578	46	659	37	-12
Alm. ordning	438	35	491	27	-11
Totalt UR-beh.	1 168	93	1 673	93	-30
Avvist av SRF	88	7	125	7	-30
Totalt UR + SRF	1 256	100	1 798	100	-30

Tabell 3.3 Alminnelig ordning – søknadsgrunnlag og innvilgelsesprosent

Søknadsgrunnlag	2010		
	Antall	% innvilget	% avslått
Svikt i barnevernstjenesten	482	30	70
Mangler ved skolegang	481	17	83
Spesialscole – kritikkverdige forhold	67	33	67
Behandlingshjem – kritikkverdige forhold	35	14	86
Fysiske/sekssuelle overgrep	149	38	62
Pasientskade	49	22	78
Annet	86	20	80
Totalt	1 349	25 %	75 %

Figur 3.3 Utvikling – saker behandlet 2007–2010

Av søkerne som har fått sin sak avgjort av utvalget, er 46 pst. kvinner og 54 pst. menn. Kjønnfordelingen var forrige år 48 pst. kvinner og 52 pst. menn.

Statens sivilrettsforvaltning anser at fordelingen mellom kjønnene er innen normalvariasjon sammenlignet med tidligere år.

Tabell 3.4 Kjønnsfordeling – saker behandlet i utvalget

	2010	2009
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	46	48
Menn	54	52
	100	100

Tabell 3.5 Innvilgelsesprosent fordelt på kjønn

	Kvinner		Menn	
	2010	2009	2010	2009
Innvilget i %	79	78	74	76
Avslag i %	21	23	26	24
	100	100	100	100

3.4 Avvisninger

Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise saker helt eller delvis, dersom de gjelder forhold som etter fast praksis ikke gir grunnlag for rettsferdsvederlag, jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). I 2010 er 88 saker avvist i sin helhet fra realitetsbehandling i utvalgene. Sakene fordeler seg likt mellom kjønnene med 50 pst. kvinner og menn. I tillegg er det avvist enkeltgrunnlag i saker, der saken for øvrig tas til behandling. Dette gjelder 414 grunnlag. De vanligste grunnlag for avvisning er at forholdet er omfattet av andre offentlige erstatningsordninger eller trygdeforhold, eller at søknaden gjelder vanskelige oppvekstforhold der det offentlige ikke har hatt noen rolle.

Tabell 3.6 Grunnlag for avvisning

Avvisningsgrunnlag	2010	
	Antall	i %
Omfattes av voldsoffererstatning	152	37
Omfattes av NPE	27	7
Gjelder trygdeforhold	3	1
Behandlet ved domstolen	8	2
Ikke rettslig foreldet	16	4
Gjelder private rettsforhold	1	0
Vanskelige oppvekstforh./mobbing	148	36
Annet	59	14
Totalt	414	100

3.3 Sakenes utfall

Av de 1 168 sakene som er behandlet i utvalgene i 2010, er det innvilget vederlag i 890 saker, mens 278 saker er avslått. Innvilgelsesprosenten er følgelig 76 pst., mens den var 77 pst. året før.

Tabell 3.5 viser innvilgelsesprosenten fordelt på kjønn.

3.5 Avsluttet uten vedtak

En sak skal anses bortfalt og avsluttes dersom søker dør før vedtak er truffet, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det er i 2010 avsluttet 11 saker på dette grunnlaget.

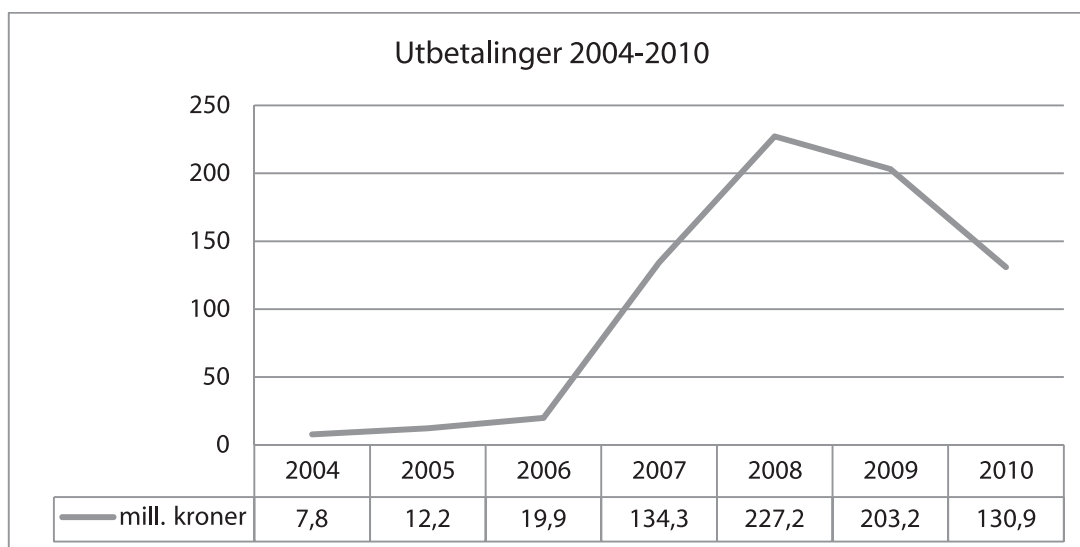
3.6 Ferdigbehandlede saker

Det er ferdigbehandlet 1 267 saker i 2010. Tallet omfatter 1 168 saker avgjort av Utvalget for rettsferdsvederlag, 88 saker avvist av Statens sivilrettsforvaltning og 11 saker avsluttet uten vedtak som følge av at søker er død.

3.7 Utbetalt vederlag i 2010

Det er i 2010 utbetalt 130,9 millioner kroner i rettsferdsvederlag av staten. Dette er en nedgang på 36 pst. fra året før, da det ble utbetalt 203,2 mill. kroner. Nedgangen er hovedsakelig en følge av at det er innvilget vederlag i 890 saker i 2010, mens det året før ble innvilget vederlag i 1 287 saker.

Figur 3.4 Utvikling – utbetalt vederlag 2004–2010 (mill. kroner)

I henhold til Innst. S. nr. 217 (2004–2005) kan det innvilges vederlag med inntil kr 300 000 i saker som omfattes av særordningen for barnehjemsbarn m.v. Når det gjelder de øvrige rettferdsvederlagsordningene som har vært til behandling i 2010, har utvalget hatt fullmakt til å innvilge rettferdsvederlag med inntil kr 200 000 per sak.

Det følger av særordning som gjelder for romani/folk/tatere at det i saker som omhandler flere grunn-

lag, etter nærmere vilkår kan tilkjennes rettferdsvederlag som i sum overskrider de beløpsgrenser som gjelder etter hver enkelt ordning, jf. Innst. S. nr. 152 (2004–2005) side 9. Det ble i 2010 truffet vedtak i 17 slike sammensatte saker.

Tabell 3.7 viser innvilget vederlagsbeløp i saker fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene.

Tabell 3.7 Vederlagsnivå fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene

	Avslag	1' -20'	21' -50'	51' - 100'	101' - 150'	151' - 200'	201' - 300'	>300'	Totalt
Krigsbarn	3	16	10	1	1	1	2	0	34
Romani/tatere	3	25	22	11	11	3	0	3	78
Samer/kvener	15	0	0	25	0	0	0	0	40
St. mld. nr. 24	23	1	30	77	157	109	167	14	578
Alm. ordning	234	0	45	95	44	20	0	0	438
Totalt	278	42	107	209	213	133	169	17	1 168

3.8 Restanse

Det er ingen restanser i Statens sivilrettsforvaltning på fagfeltet rettferdsvederlag. Det er imidlertid fortsatt restanser i eksterne faginstanser, selv om det også her er en positiv utvikling. Ved årets utløp er det 1 372 forhold under forberedende saksbehandling i

faginstanser, mens det på samme tid i fjor var 1 985 forhold til utredning, se tabell nedenfor. Det store flertallet av restansesakene er mottatt i 2010. Likevel er det fortsatt 450 forhold til utredning hos andre faginstanser der søknaden er mottatt i 2009, og 40 forhold der søknaden er mottatt i 2008.

Tabell 3.8 Restanser i faginstansene

Restanser i faginstanser	Søknader fra 2008	Søknader fra 2009	Søknader fra 2010	Restanse 2010	Restanse 2009
Bufdir	0	94	376	470	738
Udir	31	301	373	705	1 067
H-dir	8	37	105	150	119
AV-dir	1	18	28	47	61
Totalt	40	450	882	1 372	1 985

3.9 Saksbehandlingstid

Det er definerte mål for saksbehandlingstiden i saker vedrørende rettferdsvederlag, fastsatt av en regjeringsoppnevnt embetsmannsgruppe. Målet er 1 måneds saksbehandlingstid for ferdigstilling av saken i Statens sivilrettsforvaltning, etter at alle dokumenter er mottatt. Videre er målet 12 måneders saksbehandlingstid for saker som utelukkende behandles i Statens sivilrettsforvaltning. Begge disse målene er i 2010 nådd i Statens sivilrettsforvaltning i det alt vesentlige av sakene.

Målsettingen for saker som utredes hos faginstanser er totalt 14 måneders saksbehandlingstid, hvor faginstansen har 12 måneder til sitt forberedende arbeid.

Målet om 12 måneders saksbehandlingstid overholdes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet så vidt gjelder saker etter særordningen for barnehjemsbarn m.v. (St.meld. nr. 24 (2004–2005)), og av Utdanningsdirektoratet så vidt gjelder saker etter særordningen for samer/kvener (St.meld. nr. 44 (2003–2004)).

Når det gjelder saker med flere grunnlag, herunder forhold etter alminnelig rettferdsvederlagsordning, opplyser Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet å ha en saksbehandlingstid på om lag 15 måneder. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser å ha

en saksbehandlingstid på om lag 16 måneder. Helse- og sosialdepartementet oppgir om lag 19 måneder. Utdanningsdirektoratet opplyser å ha en saksbehandlingstid på om lag 24 måneder.

4. Utvikling 2011

Ledelsen i Utvalget for rettferdsvederlag vil også i 2011 delta i samarbeidet med sekretariat og faginstanser for å bidra til god, rasjonell og enhetlig behandling av sakene.

Som følge av nedgangen i saksmengde er det besluttet at utvalg III ikke skal gjenoppnevnes ved oppnevningens utløp 28. februar 2011.

Leder og nestleder av utvalg II har meddelt ønske om å fratre sine verv. Fra mars 2011 vil utvalget ledes av ekstraordinær lagdommer Øyvind Hoel med tingrettsdommer Ingeborg Webster som nestleder.

Stortinget har ved vedtakelsen av statsbudsjettet for 2011 besluttet at utvalget for rettferdsvederlag etter den alminnelige rettferdsvederlagsordning får fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil kr 250 000 i den enkelte sak. Endringen innebærer ikke en automatisk tilsvarende økning av tilkjente rettferdsvederlag og vil ikke få betydning for allerede avgjorte saker.

Oslo, 31. mars 2011

Hans Petter Lundgaard

leder av utvalg I på vegne av alle utvalgene

